

ચિન્મય પ્રમા

PUBLISHED AND POSTED ON 10th OF EVERY MONTH

તજ્ઞાતં પ્રશમકરં યદ્ ઇન્દ્રિયાણામ્ ।

ક્રમ	વિષય સૂચી	પૃષ્ઠ
૦૧.	સંપાદકીય	આનંદ પાઠક ૦૪
૦૨.	બ્રહ્મનો અહેવાલ	સ્વામી તપોવન મહારાજ ૦૭
૦૩.	ધ્યાન સાધના	સ્વામી ચિન્મયાનંદ સરસ્વતી ૧૧
૦૪.	પશુ અને મનુષ્ય	સ્વામી તેજોમયાનંદ સરસ્વતી ૧૩
૦૫.	હનુમાન ચરિત્ર	સ્વામી સુબોધાનંદ સરસ્વતી ૧૬
૦૬.	ભગવદ્ગીતા અને ગુરુતત્ત્વ	૧૮
૦૭.	હરિ: શરણમ્	૨૦
૦૮.	પરમધામની મુલાકાતે CIRSના બાળકો	૨૨
૦૯.	ગુરુદેવના મહાસમાધિનો દિવસ - ત્રીજી ઓગષ્ટ	૨૩
૧૦.	પરમધામમાં વાર્તા રે વાર્તા	૨૪
૧૧.	આપણો સ્વાતંત્ર્ય દિવસ	૨૫
૧૨.	આદિ શંકરાચાર્ય વેદવ્યાસ મિલન કથા	૨૬
૧૩.	ચિન્મય વાણી	૨૯
૧૪.	વિવેકચૂડામણિ	૩૦
૧૫.	સ્વામીજીઓનો પ્રવાસ કાર્યક્રમ	૩૨
૧૬.	આગામી કાર્યક્રમો	૩૩

સંપાદક : આનંદ પાઠક
પરામર્શક : માનસી પરીખ, આશુતોષ ભટ્ટ

તંત્રી : સ્વામી અવ્યયાનંદ સરસ્વતી, અમદાવાદ ચિન્મય મિશન
વતી યોગેશ એ. ટાંક દ્વારા મુદ્રિત અને પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યું.

વૃષભાનુનંદિની રાધા

અદ્વિતીય એક તત્વ હૈ, રાધા તત્વ પ્રધાન ।

યાકો દૂજો રૂપ હૈ, સ્વયં કૃષ્ણ ભગવાન ॥

શ્રી વૃષભાનુનંદિની રાધિકા જ એકમાત્ર તત્વ છે. તેમનું જ અપર અભિન્ન સ્વરૂપ સ્વયં ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ છે. જેમનો અવતાર દ્વાપર યુગના અંતમાં થયો.

યથા પ્રિયંગુ પત્રેષુ ગૂઢમાસ્ત્યમિષ્યતે ।

શ્રીમદ્વા ગવતેશાસ્ત્ર રાધિકા તત્વમીદશમ્ ॥

જેમ મહેંદીના દરેક પાંદડામાં લાલીમા પ્રગટ રૂપમાં દેખાતી નથી પણ જ્યારે હાથમાં લગાવીએ ત્યારે સ્પષ્ટ રૂપમાં પ્રગટ થાય છે, તેવી રીતે ભાગવત સંહિતામાં પણ રાધા નામ વારંવાર સંકેત દ્વારા જ લખવામાં આવ્યું છે.

ભાદરવા મહિનાના શુક્લ પક્ષની અષ્ટમી એટલે રાધાજીનો જન્મદિવસ - રાધાઅષ્ટમી. શ્રીદામા (સુદામા)ના શાપથી રાધા માનુષ રૂપે પૃથ્વી પર અવતર્યા. ગોકુલના ગોપ વૃષભાનું તેમના પિતા અને માતા કલાવતી કે કીર્તિદા. પૌરાણિક વિભાવના અનુસાર રાધાનો જન્મ માનુષી પ્રક્રિયા દ્વારા નહીં પણ વાયુ દ્વારા અલૌકિક રીતે થયો હતો. આથી તેમનો

‘આયોકિજા’ તરીકે પણ ઉલ્લેખ કર્યો છે. ‘રાધાકૃષ્ણ’ આ બે શબ્દો ‘સીતારામ’ની જેમ ભારતીય પરિભાષામાં ખૂબ જાણીતા છે. ‘સીતારામ’ વાલ્મીકિ રામાયણમાં જાણીતું છે. ‘રાધાકૃષ્ણ’નો ઉલ્લેખ આઠમી સદીના ઉત્તરાર્ધમાં લખાયેલા ‘ભાગવત મહાપુરાણ’ના સ્કંધાતર્ગત રાસપંચાધ્યયીમાં ‘અનયારાધિતો નૂનં ભગવાન્ હરિરીશ્વરઃ (૧૦)’ એવો શ્લોકાર્ધ મળે છે, જેનો શબ્દાર્થ થાય છે કે એક ગોપીને કૃષ્ણ પોતાની સાથે લઈ ગયા તેણે કૃષ્ણરૂપ ભગવાન - હરિ - ઈશ્વરની આરાધના કરી હતી. અહીં વિદ્વાનો આરાધિતા કે આરાધિકાને બદલે રાધિતઃ કે રાધિકા કહી રાધાજીનો સંકેત કરે છે. રાધાજીનું વિસ્તૃત ચરિત તથા માહાત્મ્ય પ્રથમ ‘બ્રહ્મવૈવર્તપુરાણ’માં આપેલું છે. બ્રહ્મવૈવર્ત પુરાણ પ્રમાણે ભક્ત ‘રા’ શબ્દના ઉચ્ચાર માત્રથી પરમ દુર્લભ મુક્તિને પામે છે અને ‘ધા’ શબ્દના ઉચ્ચારણથી તે શ્રીહરિના ચરણોમાં દોડીને પહોંચી જાય છે. ‘રા’નો અર્થથાય મેળવવું અને ‘ધા’નો અર્થ છે ‘નિર્વાણ’ (મોક્ષ). ભક્તોને નિર્વાણ મુક્તિ પ્રદાન કરવાથી તેમને મોક્ષદાયિની રાધા કહે છે. એમનું નામ સ્મરણ જ ભવસાગર પાર કરાવી દે છે કે શ્રીકૃષ્ણની પ્રાપ્તિ અને મોક્ષોપલબ્ધિ, બંને શ્રીરાધાજીની કૃપાદૃષ્ટી ઉપર નિર્ભર છે. કોઈને પ્રશ્ન થાય કે ભાગવતમાં રાધાજીનો ઉલ્લેખ કેમ નથી?

પંડિતો એમ કહે છે કે જે સમાધિ ભાષામાં ભાગવત લખાયું અને જ્યારે રાધાજીનો પ્રવેશ થયો તો વ્યાસ ભગવાન તેમાં એવા ડૂબી ગયા કે રાધાચરિત લખી ન શક્યા. સાચું તો એ છે કે પ્રથમ શ્લોકમાં વંદના કરાય તેમાં ‘શ્રીકૃષ્ણાય’માં શ્રીનો અર્થ છે કે રાધાજીનો નમન. રાધાજીનું ભાગવતમાં નામ ન હોવાનું બીજું કારણ પણ છે. જ્યારે શુકદેવજી રાધા શબ્દનું ચિંતન કરતા ત્યારે તે જ ક્ષણે તે રાધાજીના ભક્તિભાવમાં ડૂબી

જતા હતા. સદ્ગુરુનું ચિંતન કરીએ તો સમાધિમાં ડૂબવું તો સ્વાભાવિક જ હોય ને! રાજા પરીક્ષિત પાસે તો સાત જ દિવસ બચ્યા હતા, તક્ક નાગના ડંખવા પહેલા. જો શુકદેવજી ફરી રાધાનામ સ્મરણમાં ડૂબી જાય તો ભાગવત કથા પુરી શી રીતે થાય? આથી પણ રાધાજીનું નામ ભાગવતમાં ન આવ્યું.

એકવાર ખૂબ ભાવથી સ્મરણ કરી રાધે-રાધે બોલો, વારંવાર બોલતા રહો. રાધા-રાધા બોલતા ઉઘું બોલાય તો થાય ધારા-ધારા, ધારા એટલે પ્રવાહ-કરંટ. ભાગવતનો પ્રાણપ્રવાહ જ રાધા છે. આપણી અંદર સંચાર ભાવ જાગે તે રાધા છે. જે દિવસે આપણે આંખ બંધ કરીને આપણી અંદર પ્રવેશીએ, આપણા ચિત્તને શાંત કરીએ, એ શાંત સ્થિતિનું નામ રાધા છે.

આપણું મન બહુ અશાંત હોય, પરમધામ આવીએ અને ત્યાં રાધાજીનું પદ સાંભળીને આનંદવિભોર બની જઈએ. મુરલીધરની સામે બેસીને મનમાં સાધે રાધેનું નામ ગુંજે અને મન શાંત થઈ જાય એ શક્તિ ‘રાધા’ નામમાં છે.

શ્રીરાધાના અસીમ મહિમામય તત્ત્વ અને સ્વરૂપની તેમના શ્રીકૃષ્ણ પ્રેમ તથા વિરહની વ્યાખ્યા સાધારણ મનુષ્યની સમજણથી ઉપર છે. એટલે જ કહે છે કે શ્રી રાધા જગજનની મહાશક્તિ મહામાય છે. તે સર્વશક્તિમાન શ્રીકૃષ્ણની શક્તિ છે. શ્રીકૃષ્ણનો આત્મા છે. શ્રીરાધા સહુની આરાધ્યા છે. તે અચિંત્ય છે. તેમની મહિમા તો સ્વયં ભગવાન જ જાણે છે.

॥ રાધે રાધે ॥

- આનંદ પાઠક

બ્રહ્મનો અહેવાલ

સ્વામી તપોવન મહારાજ

મહાન ઋષિ ઉદાલકે પોતાના પુત્ર શ્વેતકેતુને બ્રહ્મવિદ્યાનું જ્ઞાન આપ્યું જેના કારણે તેનું મિથ્યા અભિમાન અને અજ્ઞાન દૂર થયા. એમણે પોતાના પુત્રને સમજાવ્યું કે સ્થાવર-જંગમ બધા પદાર્થ બ્રહ્મમાંથી જ ઉત્પન્ન થાય છે. સ્થિતિ સમયે બ્રહ્મના આશ્રમમાં જીવે છે અને પ્રલયકાળમાં આ બ્રહ્મમાં જ લીન થઈ જાય છે. આ અતિસૂક્ષ્મ એટલે કે સર્વવ્યાપી ત્રણે કાળમાં એકમાત્ર સદ્વસ્તુ છે. જેમ કુંભાર પોતાની કલ્પના શક્તિથી માટીને અવનવા રૂપ આપે છે તેમજ બ્રહ્મે આ સૃષ્ટિ બનાવી છે. હે શ્વેતકેતુ! તત્ત્વમસિ - તુ એ જ છે, તુ જ બ્રહ્મ છે. ઉદાલક ઋષિએ નવ દૃષ્ટાંત આપીને શ્વેતકેતુને તત્ત્વમસિ મહાવાક્યનો ઉપદેશ આપ્યો. જેથી તે આ જ્ઞાનયુક્ત અનુભૂતિ કરી શકે કે, “તે બ્રહ્મ હું જ છું”.

એમણે શ્વેતકેતુને વડના ઝાડનું ફળ લાવવા કહ્યું. એ ફળને કાપવાનું કહ્યું અને પછી પૂછ્યું કે, અંદર શું દેખાય છે? એણે કહ્યું કે, અંદર બીજની અંદર બીજ સિવાય કશું જ નથી દેખાતું. એમણે સમજાવ્યું કે આ બીજની અંદર પ્રત્યક્ષ કશું જ નથી દેખાતું પરંતુ એની અંદર વિશાળ વડનું ઝાડ, એની અનેક ડાળીઓ, ફૂલ, ફળ વગેરેની સંભાવના સમાયેલી છે. આ નાના બીજમાંથી જ આટલું મોટું વડનું વૃક્ષ ઉત્પન્ન થાય છે. ઠીક એવી જ રીતે ઈન્દ્રિયો માટે અગોચર, અણુતર, સર્વવ્યાપી અને શાશ્વત સદ્વસ્તુ અર્થાત્ બ્રહ્મમાંથી આ ઈન્દ્રિય ગોચર સ્થૂળ પ્રપંચ એટલે કે જગત ઉત્પન્ન થાય છે. હે શ્વેતકેતુ! ધ્યાનપૂર્વક આ તથ્યને સમજવાનો પ્રયાસ કર, કારણ કે એ સદ્વસ્તુ અથવા બ્રહ્મ તું જ છો.

ઉદાલક ઋષિએ એક મીઠાનો ગાંગડો મંગાવ્યો. એને પાણી ભરેલા ઘડામાં નાખવા કહ્યું. બીજા દિવસે સવારે શ્વેતકેતુને પાણીમાંથી મીઠાનો

गांगडो कडडी लाववा कहुं. श्वेतकेतुअे कहुं, मीठानो गांगडो तो घडाना जणमां ओगणी गयो छे. अेमणे कहुं, उवे कमानुसार उपरथी, वय्येथी अने नीयेथी पाणी लई ज्वाल उपर मूकी बनाव के प्रत्येक स्थणना जणमां स्वाद शुं छे? श्वेतकेतु अे कहुं, दरेक स्थणनुं जण भारुं लागे छे. त्यारे अेमणे समजव्युं के, जणमां मीहुं बराबर ओगणी गयुं छे, अेकरूप थई गयुं छे अने व्यापक रूप रडेलुं छे. मीहुं नेत्र, श्रोत्र, घ्राणेन्द्रिय के स्पर्शथी अनुभव नथी करी शकाती इक्त ज्वालथी, स्वादथी ज ब्रह्मण करी शकाय छे. ठीक अेवी रीते सद्भवस्तु सर्वव्यापी अने नित्य छे, अेने ईन्द्रियोथी अनुभव नथी करी शकातपरंतु येतन सत्ताना रूपमां व्यक्त थती डोवाथी अनुभवगम्य छे. डे श्वेतकेतु! तत्त्वमसि, अे येतन तत्त्व अर्थात् ब्रह्म तु छुं. तु ज ते सद्भवस्तु छे.

उदालक ऋषिअे अेक बीजू उदालरण आपीने 'तत्त्वमसि' मडवाक्यनुं अनुभव परक ज्ञान कराव्युं. गांधार देशना अेक पुरुषने व्यक्ति डकुओअे पकडी लीधो अने आंभे पाटा बांधी बडु ज दूर जंगलमां छोडी डीधो. अे घनघोर जंगलमां दिशाबांध न थवाथी ते घबराईने मदद माटे भूमाभूम करीने यायना करवा लाग्यो. अेक दयाणु पथिके अेनी भूम सांभणीने पासे आवी अने तेना आंभना पाटा भोली नांभ्या अने डायने बांधेला डता ते पण छोडी डीधा, तो अेने सारुं लाग्युं. पछी अे पथिके तेने गांधार देशनो मार्ग अताव्यो अने अे मार्गे थईने ते सकुशण गांधार पडोंथी गयो. आ ज रीते भोडरूपी पाटो आंभे डोवाथी अधर्म रूपी डकु मनुष्यने पकडीने अनेक अनर्थथी भरेला डेडने आ संसार वनमां भटकवा छोडी डे छे. कोई कृपाणु गुरु अे दुःभी पुरुषने जोईने अेना भोड रूपी आवरण दूर करीने सत्यना मार्गनो उपदेश करे छे. जो ते पुरुष थितन,

મનનશીલ અને વિવેકશીલ હશે તો આ ઘોર વનમાંથી નીકળીને પોતાના ઘરે એટલે કે સદ્વસ્તુ સુધી પહોંચી જશે. ઋષિ શ્વેતકેતુને સમજાવે છે કે ગુરુ ઉપદેશ જ એ સદ્વસ્તુ સુધી પહોંચવાનો એક માત્ર ઉપાય છે. એ સદ્વસ્તુ તુ સ્વયં છું, એટલે સતત એનું ચિંતન કર.

જ્યારે કોઈ મરણાસની વ્યક્તિની ખબર પૂછવા એના સગા સંબંધી જાય તો પૂછે છે, શું અમને ઓળખો છો? બતાવો કે હું કોણ છું? જ્યાં સુધી એ મરણાસની વ્યક્તિના શબ્દ મનમાં, મન પ્રાણમાં, પ્રાણ તેજમાં અને તેજ સદ્વસ્તુમાં લીન નથી થતું તે બધાને ઓળખે છે. જેવા શબ્દ મન, પ્રાણ, તેજ વગેરે સદ્વસ્તુમાં વિલીન થાય છે અને આ દેહ છૂટે છે એ સાથે જ બધા જ સંબંધ, મિત્ર, શત્રુ વગેરેની ઓળખાણ પૂરી થઈ જાય છે. બન્નેના મૃત્યુમાં અંતર કેવળ એટલું રહે છે કે અજ્ઞાની વ્યક્તિ અવિદ્યા, કામના અને કર્મફળના કારણે ફરી નવો દેહ ધારણ કરી જન્મ લે છે અને જ્ઞાની મૃત્યુ પહેલા જ આત્મભાવમાં પ્રતિષ્ઠિત હોવાથી ફરી દેહ ધારણ નથી કરતો. અજ્ઞાની મૃત્યુ સમયે દેહભાવમાં હોવાથી પુનઃ દેહ ધારણ કરે છે. એટલે, હે શ્વેતકેતુ! એ અનંત, સર્વવ્યાપી, સદ્વસ્તુનો અનુભવ કરી તેમાં જ પ્રતિષ્ઠિત થા. સ્વરૂપતઃ તુ તે જ છે, તત્ત્વમસિ.

એક વ્યક્તિ ધનની ચોરી કરતા પકડાયો. રાજ્યના સેવકો તેને પકડીને લઈ ગયા. એમણે તેના હાથ બાંધી દીધા અને તેને યાતના આપી. જ્યારે એણે અપરાધનો સ્વીકાર ન કર્યો તો આગમાં તપાવેલો લોઢાનો સળિયો હાથેથી પકડવાનું કહેવામાં આવ્યું, જો તે જૂઠું બોલતો હશે તો એના હાથ દાઝી જશે અને જો તે સત્ય બોલતો હશે તો એના હાથ નહીં દાઝે. અહીં ગરમ સળિયાને પકડવાનું સત્યવાદી અને અસત્યવાદી બન્ને માટે એક સમાન છે, પણ સત્યવાદીના હાથ દાઝતા નથી અને

અસત્યવાદીના હાથ દાઝે છે. એ જ પ્રમાણે મૃત્યુ થવાથી જ્ઞાની અને અજ્ઞાની બન્ને સદ્વસ્તુ બ્રહ્મમાં લીન થાય છે, પરંતુ બન્નેની ગતિ અલગ અલગ હોય છે. જ્ઞાની જીવતા જ બ્રહ્મ સાથે એકરૂપ હોવાના કારણે દેહભાવથી અલિપ્ત થઈ જાય છે એટલે પુનઃ શરીર ધારણ નથી કરતો. અજ્ઞાની સદ્વસ્તુને ન જાણવાને કારણે દેહાભિમાનથી ગ્રસ્ત અવસ્થામાં જ મૃત્યુ પામે છે એટલે પુનઃ શરીર ધારણ કરે છે. હે શ્વેતકેતુ! તું એ જ સદ્વસ્તુ બ્રહ્મ છે, જે નિત્ય છે.

આ રીતે નવ પ્રકારના ઉદાહરણ આપીને ઉદ્દાલક ઋષિ શ્વેતકેતુને “તત્ત્વમસિ - તુ તે જ છે”નું અનુભૂતિપરક જ્ઞાન કરાવ્યું. આ ઉપદેશ સાંભળીને શ્રેષ્ઠ અધિકારી, વિચારશીલ શ્વેતકેતુ એ સ્પષ્ટ રીતે સમજી લીધું કે તે આ દેહથી ભિન્ન આત્મતત્ત્વ છે. આ આત્મતત્ત્વ જ આખા જગતનો આધાર છે, અધિષ્ઠાન છે. આ બ્રહ્મજ્ઞાનથી સંપન્ન થઈને એણે પોતાનું શેષ જીવન મુક્ત, કૃતકૃત્ય થઈને આનંદથી પસાર કર્યું.

(સાભાર - ચિન્મય ચંદ્રિકા)

ભાવાનુવાદ : ગીતા મહેતા

કૃષ્ણ-રાધા

આ નભ ઝૂક્યું તે કાનજી
ને ચાંદની તે રાધા રે,
આ સરવરજલ તે કાનજી
ને પોયણી તે રાધા રે,
આ બાગ ખીલ્યો તે કાનજી
ને લ્હેરી જતી તે રાધા રે,
આ પર્વત શિખર કાનજી
ને કેડી ચડે તે રાધા રે,

આ ચાલ્યા ચરણ તે કાનજી
ને પગલી પડે તે રાધા રે,
આ કેશ ગૂંથ્યા તે કાનજી
ને સેંથી પૂરી તે રાધા રે,
આ દીપ જલે તે કાનજી
ને આરતી તે રાધા રે,
આ લોચન મારાં કાનજી
ને નજરું જુએ તે રાધા રે!

- પ્રિયકાન્ત પ્રેમચંદ મણિયાર

ધ્યાન સાધના

સ્વામી ચિન્મયાનંદ સરસ્વતી

સમજવું કે જાણવું બુદ્ધિનું કાર્ય છે જ્યારે ભાવનો અનુભવ કરવો મનનું કાર્ય છે. સત્યનું સૈદ્ધાંતિક જ્ઞાન આપણને સત્ય સુધી નથી પહોંચાડતું અને સત્યની ભાવાત્મક અનુભૂતિ આના માટે પર્યાપ્ત નથી. સૈદ્ધાંતિક જ્ઞાન શ્રુતિ અધ્યયન કરવાથી પ્રાપ્ત થાય છે અને ઈશ્વર પ્રતિ ભાવનાત્મક સંબંધ અર્થાત્ પ્રેમ ભક્તિના માધ્યમથી દૃઢ થાય છે. આમ જ્ઞાન અને ભક્તિ બન્ને એ માર્ગ અથવા વિધિ છે. જેની મદદથી પરબ્રહ્મના સ્વરૂપનું જ્ઞાન થાય છે અને એમના પ્રતિ ભક્તિ વધે છે. પરંતુ બન્નેમાંથી કોઈપણ સ્વતંત્ર રીતે પરમ સત્યનો સાક્ષાત્કાર કરાવવા માટે સમર્થ નથી. એનું કારણ એ છે કે પરમ સત્ય મન અને બુદ્ધિથી પરે છે.

જ્યાં મન અને બુદ્ધિનો એક બીજામાં લય થઈ જાય છે. શ્રુતિની શબ્દાવલી પ્રમાણે એ ઉપકરણને હૃદય કહે છે. જેમ જાણવું બુદ્ધિનું કામ છે, ભક્તિ મનનું કામ છે એ જ રીતે ભાવના કરવી હૃદયનું કાર્ય છે. જો કે હૃદય, મન-બુદ્ધિનો સમન્વય છે એટલે તેનું કાર્ય પણ મન-બુદ્ધિના કાર્યનો સમન્વય છે. આચાર્ય શંકરે ધ્યાન સાધનાના મર્મને સમજાવવા માટે દસ શ્લોક વિવેકચૂડામણિ (૨૫૪ થી ૨૬૩)માં “બ્રહ્મ તત્ત્વમસિ ભાવયાત્મતિ”નો પ્રયોગ કર્યો છે. જેનો અર્થ થાય છે “એ બ્રહ્મ તુ છે આ તથ્યની ભાવના પોતાના હૃદયમાં કરો.” ભાવય માત્મનિનો અર્થ છે હૃદયમાં ભાવના કરવી. જે કંઈ આપણે જાણ્યું છે એની અનુભૂતિ કરવી અને જે કંઈ અનુભવ થાય છે તેને પૂરી રીતે જાણવું એને જ “ભાવય” કહે છે. એને આપણે બીજી રીતે કહીએ તો “અનુભૂતિ પૂરિત જ્ઞાન” અથવા “જ્ઞાનપૂરિત અનુભૂતિ” પ્રાપ્ત કરવી જ “ભાવય” છે.

કોઈપણ પવિત્ર ગ્રંથને સમજવો પ્ર્યાપ્ત નથી, એ કામ તો કોઈપણ પંડિત કરી શકશે. કોઈ ગ્રંથને વાંચીને ભાવવિભોર થવું પણ પ્ર્યાપ્ત નથી,

કારણ કે કોઈ પણ મંદ બુદ્ધિ વ્યક્તિ ભાવવિભોર થશે. આપણા શાસ્ત્ર કહે છે પહેલા એકાગ્ર ચિત્તથી એમાં વર્ણન કરેલા જીવન સિદ્ધાંતને સમજીને તેને જીવનમાં ઉતારો. વિવેક ચૂડામણિમાં આચાર્ય શંકર કહે છે.

જાતિ નીતિ કુલ ગોમ દૂરગં નામરુપત્રુણદોષ વર્જિતમ્ ।

દેશકાલ વિષયાતિવર્તિ યદ્ બ્રહ્મ તત્ત્વમસિ ભાવમાત્મનિ ॥ ૨૫ ॥

એમના અનુસાર જે સત્ય વિભિન્ન જાતિ, નીતિ, કુળ, ગોત્ર વગેરેથી પરે છે, જે નામ રુપ દોષ વગેરેથી રહિત છે તથા જે દેશ કાળ, વસ્તુ નિરપેક્ષ છે, તે બ્રહ્મ તુ જ છે. પોતાના હૃદયમાં આ ભાવનું ચિંતન સતત કરતા રહેવું (આત્મનિ) આ તથ્યને અંતરાત્માના રૂપમાં ઓળખવાનું છે. આત્મ સાત કરવાનું છે કે, “તે બ્રહ્મ સ્વયં તુ જ છે”.

ધ્યાન સમયે આ ભાવ વારંવાર તમારી અંદર લાવો અને તેવો જ અનુભવ કરો. ધ્યાન સમયે એવું ન વિચારો કે આ તથ્ય તમે બીજા કોઈને જણાવી રહ્યા છો, પણ એવું સમજો કે તમે સ્વયંને જ પરામર્શ કરો છો. એમ માનો કે તમારી ઉચ્ચ બુદ્ધિ તમારી નિમ્ન બુદ્ધિને પરામર્શ આપી રહી છે. સ્વસ્થ મન દુર્બળ મનને સમજાવી રહ્યું છે. સતત આ ભાવનું ચિંતન કરો.

કાળ (મરણ) હરેક ક્ષણ આપણી નજીક આવી રહ્યો છે. આપણી પાસે એટલો સમય નથી કે અતીતનું દુઃખ મનાવીએ અને ભવિષ્યની ચિંતા કરીએ. આજથી, અત્યારથી આ ક્ષણથી જ આ વિચારોનું ચિંતન કરીએ. આપણા હાથ-પગ પોતાના કામ કરતા રહે પરંતુ મનનો એક ભાગ આ દિવ્ય ચેતન તત્ત્વ પર દૃઢતાપૂર્વક વિચાર કરતું રહે. એક ક્ષણ પણ એ ન ભૂલો કે આ દિવ્ય ચેતન તત્ત્વ સ્વયં તમારામાં જ રહેલું છે. “હું બ્રહ્મ છું” આ દિવ્ય ભાવને પકડી રાખો.

(સાભાર - ચિન્મય ચંદ્રિકા)

ભાવાનુવાદ : ગીતા મહેતા

પશુ અને મનુષ્ય

સ્વામી તેજોમયાનંદજી સરસ્વતી

કોઈપણ જાતિ અથવા રાષ્ટ્રની સંસ્કૃતિ એ જીવન મૂલ્યો પર આધારિત હોય છે. જેને એ જાતિ અથવા રાષ્ટ્રના લોકો માને છે અને પોતાના જીવનમાં, આચરણમાં ઉતારે છે. આ મૂલ્યો અથવા સિદ્ધાંતોનો સ્ત્રોત કોઈ દર્શન કે કોઈ વિશેષ ગ્રંથ હોય છે, ભલે તે કોઈ એક વ્યક્તિ દ્વારા નિર્મિત હોય કે વ્યક્તિઓના સમુહ દ્વારા. આપણી હિંદુ સંસ્કૃતિની દાર્શનિક વિચારધારા અને જીવનમૂલ્યોનો સ્ત્રોત વેદ છે.

વેદ મૂળ રૂપે એક જ ગ્રંથ હતો. વેદના ચાર ભાગ ઋક, યજુર્, સામ અને અથર્વ પછીથી કરવામાં આવ્યા. વેદ સંસ્કૃતિની વિદ્ ધાતુમાંથી બનેલો શબ્દ છે. જેનો અર્થ થાય છે જાણવું. સાધારણ રીતે એનો અર્થ છે જ્ઞાનનો ભંડાર અથવા જ્ઞાનનો સ્ત્રોત કે સાધન. ઘણા લોકોને એવું લાગે છે કે હિંદુ સંસ્કૃતિ પૂર્ણાત: કોઈ અન્ય લોકની છે અને વર્તમાન સંસાર સાથે તેનો કોઈ તાલમેલ નથી. પણ એવું નથી. સાચું તો એ છે કે વેદોમાં સંસારના બધાં જ ક્ષેત્રોને લગતું જ્ઞાન છે. આ જ્ઞાન છ અંગમાં વિભાજિત કરવામાં આવે છે. જ્ઞાનના ષડંગ આ પ્રકારે છે : શિક્ષા, કલ્પ, વ્યાકરણ, નિરુક્ત, છંદ અને જયોતિષ.

આ છ શાખાઓ સિવાય ચાર ઉપવેદ પણ છે. ચિકિત્સા જ્ઞાનને સંબંધિત આયુર્વેદ, યુદ્ધ કૌશલ સંબંધિત ધનુર્વેદ, સંગીતનું જ્ઞાન કરાવવાવાળો ગાંધર્વવેદ અને વાસ્તુકલાને લગતો સ્થાપત્ય વેદ કહેવામાં આવે છે. પ્રાચીન પરંપરામાં આ જ્ઞાનની શાખા ગુરુ પાસેથી શિષ્યને પ્રાપ્ત થતી હતી. આ પરંપરા લુપ્ત થવાથી આપણે એમ સમજીએ છીએ કે વેદોમાં એવું કશું જ નથી જેની આ સમયમાં પ્રાસંગિકતા હોય. એવું નથી, વાસ્તવિકતા એ છે કે મનુષ્ય જીવનના પ્રત્યેક કોણનો વેદમાં વિચાર

કરવામાં આવ્યો છે. અહીં આપણે વેદની એ પ્રમુખ વાતનો વિચાર કરીશું જેનો સંબંધ સીધો સંસ્કૃતિ સાથે છે.

માનવ જીવનનો ઉદ્દેશ્ય માત્ર ભોગ વિલાસમાં રાયવું જ નથી. આ વાત ઘણા લોકો માને છે - ખાવું, પીવું, મનોરંજનમાં સમય વિતાવવો આ બધા જીવનના આવશ્યક અંગ છે, એમાં કોઈ શંકા નથી. પણ એવું માનવાની જરૂર નથી કે જીવનમાં ફક્ત આ જ છે. મનુષ્ય અન્ય પ્રાણીઓથી અલગ એટલે પક્ષ છે કે એની પાસે બુદ્ધિ છે, સમજવાની શક્તિ છે, વિચાર કરવાની શક્તિ છે. બુદ્ધિનું કાર્ય જ એ છે કે આપણે જે ઈન્દ્રિયોથી ગ્રહણ કરીએ, અનુભવ કરીએ, એનો સાર સમજવાની ચેષ્ટા કરીએ, એની પાછળના સત્યને જોવાનો પ્રયત્ન કરીએ.

સંસ્કૃતના બે શબ્દો પશુ અને મનુષ્ય, સ્વયં જ એ બન્નેમાં જે અંતર છે એને સ્પષ્ટ કરી દે છે. સંસ્કૃત શબ્દ પશુની વ્યત્પતિ પર વિચાર કરીએ તો જે બાહ્યેન્દ્રિયોથી જુવે તે પશુ. પશ્યતિ ઈતિ પશુઃ । જેવી દેખાય છે તેવી જ વસ્તુઓને તે માનીને ચાલે છે. વસ્તુની અંદર રહેલા સત્યનો વિચાર કરવાનું સામર્થ્ય એની પાસે નથી. પશુ માટે જરૂરી નથી કે વસ્તુ વિશે ઊંડાણથી વિચારે. કારણ કે તેના માટે વસ્તુનો અર્થ ત્યાં સુધી જ છે જ્યાં સુધી તેનો તે ખોરાક છે.

અંગ્રેજી શબ્દ ‘મેન’ સંસ્કૃત શબ્દ મનુષ્ય ઉપરથી બન્યો છે. આ શબ્દનું મૂળ છે. મન અર્થાત વિચાર કરવો. મનુષ્ય શબ્દથી એવું ધ્વનિત થાય છે કે માનવ પ્રાણી માટે વસ્તુને કેવળ સ્થૂળ રૂપે જોવી એટલું પર્યાપ્ત નથી, પરંતુ એ વસ્તુઓ પર વિચાર કરીને એમાં છુપાયેલા સત્યને શોધવાનો પ્રયત્ન કરવો જરૂરી છે. અતઃ મનુષ્ય જીવનનો હેતુ સત્યને જાણવાનો છે. કોઈપણ સંજોગોમાં ખાલી ભોગ કરવો તો નથી જ.

સત્યનું જ્ઞાન જીવનને સાર્થકતા પ્રદાન કરીને સમર્થ બનાવે છે. આ સામર્થ્ય શું છે? આ વાતનો વિચાર કરતાં કરતાં જણાય છે કે આ સામર્થ્ય છે મન પર વિજય મેળવવો, જેથી આ પરિવર્તનશીલ જગતની નાની નાની વાર્તા આપણને પરેશાન ન કરે. મન પર પૂર્ણ વિજય કેવળ જ્ઞાન અને ચિંતનના સામર્થ્યથી સમજદારીથી જ શક્ય છે. બાળપૂર્વક કરવામાં આવેલા કોઈપણ ઉપાયથી થોડી વાર માટે મન વશ થાય છે, હંમેશ માટે નહીં. એટલે જ્ઞાનના અતિરિક્ત અન્ય બધા જ ઉપાય મન પર વિજય પ્રાપ્ત કરવામાં અસફળ સિદ્ધ થાય છે.

(સાભાર - ચિન્મય ચંદ્રિકા)

ભાવાનુવાદ : ગીતા મહેતા

શ્રીરાધાની ભાવના

શ્રીરાધાની હંમેશા રહેતી કૃષ્ણ ભાવના. જો કૃષ્ણ વિરહમાં મારું શરીર પંચભૂતમાં વિલીન થઈ જાય તો મારી ઈચ્છા છે કે મારા શરીરનું જળતત્ત્વ વૃન્દાવન વાપી તડાગોમાં વિલીન થઈ જાય. મારું અગ્નિતત્ત્વ જે દર્પણના પ્રકાશમાં મળી જાય જ્યાં મારા પ્રિયતમ પોતાનું સ્વરૂપ નિહાળતા હોય. પૃથ્વીતત્ત્વ તે રસ્તે મળી જાય, જે માર્ગ ઉપર મારા પ્રાણધાર આવતા જતા હોય. નંદનંદનના આંગણમાં મારું આકાશ તત્ત્વ સમાઈ જાય તથા તમાલના વૃક્ષોના વાયુમાં મારું વાયુતત્ત્વ વિલીન થઈ જાય. હું વિધાતા પાસે વારંવાર આ પ્રાર્થના કરું છું.

હનુમાન ચરિત્ર

સ્વામી સુબોધાનંદ સરસ્વતી

સેનમોહભયોર્મધ્યે રથં મેડચ્યુત (ગીતા ૧/૨૧)

બન્ને તરફ સેના છે અને ત્યાં ગીતાનું ગાન થાય છે. આપણા શાસ્ત્ર બહુ જ અદ્ભુત છે. એમને થોડા સમજવા પડે. શિવજીએ સુંદર શુભ સમય જોઈને પાર્વતીજીને ઉપદેશ આપ્યો. અહીં આપણા માટે સંદેશ એ છે કે સંદેહ ન કરો. એનો અર્થ એવો પણ નથી કે અંધશ્રદ્ધા કરો પણ જીજ્ઞાસા કરો. આપણા માટે સંકેત એ છે કે ઈશ્વરના વિષયમાં, આત્માના વિષયમાં, તત્ત્વના વિષયમાં, ધર્મના વિષયમાં સંદેહ ન કરવો. એનો અર્થ એવો પણ નથી કે પ્રશ્ન ન કરવો, સંદેહ ન કરવો, પ્રશ્ન કરવો પણ જીજ્ઞાસાથી કરવો. સમજવા માટે કરો, જાણવાની ઈચ્છાથી કરો પછી જુઓ કે સમજમાં આવે છે કે નહીં, આવશે જ.

આ છે માનસનો ઉદ્દગમ, જ્યાંથી માનસ ઉત્પન્ન થયું પ્રવાહિત થયું. પ્રથમ શ્રોતા છે જગદંબા પાર્વતી અને ત્યાંથી વહેતા વહેતા ગોસ્વામીજી સુધી પહોંચી અને તેમણે એને ભાષાબદ્ધ કરી એ જ ગ્રંથ આપણી સામે છે. ૪૦૦ વર્ષ પહેલા આ ગ્રંથ લખાયો એવો ચિરંજીવી ગ્રંથ છે કે ચારસો વર્ષ પહેલાના ગ્રંથનો વિસ્તાર છે એમાં કોઈ કમી નથી આવી. આજકાલ પ્રેસ એટલું સુલભ છે કે રોજ કોઈને કોઈ પુસ્તક છપાય છે. લોકો સમાચાર પત્રની જેમ વાંચે છે અને ક્યારેક નથી પણ વાંચતા. પરંતુ કેટલાક ગ્રંથ એવા છે કે જે મહિમા, મહત્વ ક્યારેય ઓછા નથી થતા. ગીતાને જ જુઓ પાંચ હજાર વર્ષ પહેલા પ્રગટ થઈ અને આજે તેનો વિસ્તાર જુઓ, આવું જ રામચરિત માનસનું છે. આ ગ્રંથ અવધીભાષામાં લખાયો છે અને હિંદી ભાષી તો એને વાંચે જ છે પણ પૂરા હિન્દુસ્તાનમાં એનો પ્રસાર છે.

આને વાંચી, એનો અભ્યાસ કરી, એનો આશ્રય લઈ ખબર નહીં કેટલાય સંતો થઈ ગયા અને એના આશ્રયથી કેટલાય સંસ્કૃતિની સેવા કરે છે અને આપણી સંસ્કૃતિને સીંચે છે.

ઉત્તર ભારતમાં તો મોટાભાગના લોકો ઉપનિષદ્ કે વેદને જાણતા જ નથી. મેં જ જ્યાં સુધી સાંદિપની હિમાચલમાં પ્રવેશ નહોતો લીધો ત્યાં સુધી ઉપનિષદ્નો અભ્યાસ જ નહોતો. ગીતાને જાણતો હતો, થોડો અભ્યાસ કરતો હતો એટલે માનસ ગ્રંથે આટલા વિરોધ વચ્ચે આપણી સંસ્કૃતિને પાળી પોથી છે. આ ગ્રંથને ધ્યાનમાં રાખી થોડી ચર્ચા કરીએ.

ચર્ચાનો વિષય છે ‘સુંદરકાંડ’. આ કાંડનું નામ આવું શા માટે પડ્યું? બાલકાંડમાં પ્રભુ હજી બાળક છે. અયોધ્યાકાંડની મોટા ભાગની વાતો અયોધ્યાની છે. ત્રીજો કાંડ અરણ્યકાંડ - જેમાં ભગવાન અરણ્યમાં ગયા. ચોથા કાંડની મોટાભાગની લીલા કિષ્કિંધાથી સંકળાયેલી છે એટલે કિષ્કિંધાકાંડ. તો પાંચમાં કાંડનું નામ સુંદરકાંડ કેમ? આના પછી લંકાકાંડ અને ઉત્તરકાંડ. આમાં બધું જ સુંદર-સુંદર હશે એટલે જ સુંદરકાંડ કહ્યો છે.

આમાં હનુમાનજી મહારાજનું ચરિત્ર છે. સુંદરકાંડ મુખ્યત્વે હનુમાનજીના ચરિત્રથી ભરેલો છે અને હનુમાનજીનું ચરિત્ર સુંદર છે. બીજાના ચરિત્ર અસુંદર છે એવું નથી પણ હનુમાનજીનું ચરિત્ર અતિસુંદર છે. એક સુંદરતા એ કે હનુમાનજીના ચરિત્ર માટે કોઈ વિવાદ નથી થયો. માનસનું દરેક પાત્ર કોઈને કોઈ રીતે વિવાદીત છે. સૌ પ્રથમ રામજી સ્વયં! આજ સુધી એ આરોપ છે કે તેઓએ માતા જાનકીનો ત્યાગ કેમ કર્યો? વાલીને પાછળથી સંતાઈને કેમ માર્યો? જાનકી માતા, લક્ષ્મણજી દરેક પાત્ર માટે વિવાદ છે. અરે ભરતજી, શત્રુઘ્નજી, સ્વયં રાજા દશરથ,

કૌશલ્યા માતા દરેક માટે ક્યાંકને ક્યાંક કોઈ વિવાદ છે. માનસનું કોઈ પાત્ર નિર્વિવાદ નથી. એક હનુમાનજી મહારાજ માટે કોઈ વિવાદ નથી. વાલી સુગ્રીવને બહુ જ હેરાન કરતો હતો એટલે હનુમાનજી સુગ્રીવ સાથે કિષ્કિંધા છોડી ગયા. છતાં વાલી પણ હનુમાનજીને માનતો હતો તેથી જ્યારે ભગવાને તેને માર્યો અને તે પડ્યો તેને હનુમાનજીએ પકડ્યો અને તેમના ખોળામાં પ્રાણ છોડ્યા. આવું અદ્ભુત વ્યક્તિત્વ જેના માટે કોઈ વિવાદ ક્યારેય નહીં.

(સાભાર - ચિન્મય ચંદ્રિકા)

ભાવાનુવાદ : ગીતા મહેતા

સ્વતંત્રતા દિવસ નિમિત્તે ચિન્મય યુવા કેન્દ્ર દ્વારા ‘ઉત્તિષ્ઠ ભારત’ નામક અર્ધદિવસીય યુવા શિબિરનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. સ્વામી અવ્યયાનંદજીના માર્ગદર્શન હેઠળ ૨૫ યુવક/યુવતીઓએ ભારતીયવણાનો રસ ચાખ્યો હતો. ભારત માતા પૂજા, ધ્યાનમાં ભારતની પ્રદક્ષિણા, અજાણ્યા ભારતીયની મદદ જ નારાયણ સેવા જેવી રસપ્રદ પ્રવૃત્તિઓ સાથે યુવાનો દેશના રંગમાં રંગાયા હતા. એક કુટેવને છોડવું અને એક શુભ સંકલ્પ ભારત માતાના ચરણે અર્પિત કર્યો હતો. બી.એમ.આઈ. ચાર્ટ પર સ્વામીજીની વ્યાખ્યા દ્વારા જીવનની રહસ્ય જાણવાનો પણ પ્રયાસ કર્યો હતો.

જય હિંદ... ભારત માતાની જય...

ભગવદ્ગીતા અને ગુરુતત્ત્વ

ગુરુપૂર્ણિમાની ઉજવણીના ભાગ રૂપે અમદાવાદમાં શિવાનંદ આશ્રમમાં જુદા જુદા સંતો દ્વારા પ્રવચન શ્રેણીનું આયોજન થયું. તેમાં ૨૬ જુલાઈના રોજ સાંજે ૬-૩૦ કલાકે સ્વામી અવ્યાનંદજીનું ‘ભગવદ્ગીતા અને ગુરુતત્ત્વ’ વિષય પર પ્રવચન રાખવામાં આવ્યું હતું.

આપણા આશ્રમના કેટલાક લોકો પણ આ વક્તવ્ય સાંભળવા શિવાનંદ આશ્રમે ગયા હતા, તે ઉપરાંત ઘણાં શ્રોતાઓ હતા. સ્વામીજીએ ગીતાજીના પ્રથમ શ્લોકથી માંડી અનેક શ્લોકોમાં કૃષ્ણ ભગવાન અને અર્જુન વચ્ચેના ગુરુ-શિષ્યના સંબંધની, સંવાદની વાત કરી. ખૂબ મૂંઝવાયેલા અર્જુનનું શિષ્ય તરીકેનું સ્તર જોઈ, તે જ્યાં હતો, તેની સમજ જે કક્ષાએ હતી, ત્યાંથી ધીમે ધીમે પરમ મુક્તિ સુધીનો માર્ગ બતાવ્યો, તેનું અદ્ભુત અને તાદ્દશ્ય વર્ણન સ્વામીજીએ કર્યું. ક્ષત્રિય ધર્મ ધરાવતા અર્જુનને પહેલા કર્તવ્ય વિષે, બાદ થોડી પરિપક્વતા આવ્યા બાદ ભક્તિ અને પછી જ્ઞાન વિષે ભગવાન સહજ પણે લઈ ગયા. આ સમગ્ર પ્રવાસ દરમ્યાન કૃષ્ણ ભગવાનના ક્ષણે ક્ષણે નીતરતા ગુરુના લક્ષણોની વાત સ્વામીજીએ સમજાવી ત્યારે એક નવા જ પાસાનો પરિચય અનુભવ્યો. અત્યંત કરુણતા, પ્રેમ સભરતા, સ્વાભાવિકતા, શિષ્યની નબળાઈ પારખી, તેનો ઉપાય બતાવવો, શરણાગતમાં આવેલાનું બધી જ રીતે રક્ષણ કરવું - આવી અનેક ખાસીયતો (શ્રેષ્ઠ ગુરુની) શોધી શોધીને જાણે સ્વામીજીએ શ્રોતાઓને પીરસી! અર્જુન શરૂઆતમાં પરમ સખા અને સારથિ તરીકે ભગવાનને ઓળખતો હતો તે ધીરે ધીરે કૃષ્ણ ભગવાન પ્રત્યે પૂર્ણ શરણાગતિ ભાવ અનુભવે છે, એક શ્રેષ્ઠ ગુરુના દર્શન કરે છે. તેની સચોટ અને હૃદયંગમ વાણી સ્વામીજીએ સાંભળાવી અને ગીતાજીમાં વણાયેલી ગુરુતત્ત્વની વાત શ્રોતાઓને ખૂબ આદરપૂર્વક માણી અને કૃતજ્ઞતા અનુભવી.

ૐ શ્રી ચિન્મય સદ્ગુરવે નમઃ

હરિ: શરણમ્

વાનપ્રસ્થીઓ માટે ૧૯મી ઓગષ્ટ, રવિવારના રોજ પરમધામમાં એક શિબિરનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. જેમાં ૬૦ વર્ષ કે તેથી મોટી ઉંમરના ૫૦ શિબિરાર્થીઓ જોડાયા હતા.

‘હરિ: શરણમ્’ શિર્ષક નીચે યોજાયેલ આ શિબિરનું સંચાલન સ્વામી અવ્યયાનંદજીએ કર્યું. સમય હતો સાંજે ૪ થી ૮-૩૦નો. સાડા ચાર કલાકનો આ સમય ખૂબ પ્રવૃત્તિ સભર રહ્યો અને બધાએ આ અનુભવનો વધાવ્યો.

‘ભક્તિ’ આધારિત આ કાર્યક્રમમાં ઉપનિષદ્ ગંગાનો આ વિષય પરનો એપિસોડ બતાવવામાં આવ્યો. આસક્તિ, પ્રીતિ અને ભક્તિ એટલે શું? ભક્તિ કેટલા અલગ અલગ પ્રકારની હોઈ શકે? માતૃભક્તિ, પિતૃભક્તિ, દેશભક્તિ વગેરે અને ઈશ્વરભક્તિ કે જે શ્રેષ્ઠ કે પરમ્ ભક્તિ ગણાય છે કારણ કે તેનાથી પરમ્ ધ્યેય મુક્તિ શક્ય બને છે. આ વાતની રજૂઆત છે.

બાદ યુવાવર્ગ, સેતુકારી, સ્ટડી ગૃપના સેવકોએ સુંદર આયોજન કરી વડીલોને અલગ અલગ રમતો રમાડી બાળપણની યાદ અપાવી દીધી! બધા વયવર્ગના લોકો એકબીજાના પરિચયથી વધારે નજીક આવ્યા અને પછી સ્વામીજીએ આજના વિષયને અનુરૂપ મનનીય પ્રવચન કર્યું. જેમાં બી.એમ.આઈ. ચાર્ટની એટલે કે શરીર, મન, બુદ્ધિ જે આપણા સાધ્ય માટેના ઉપકરણો છે તેને જ સમજીને વાસનાયુક્ત જીવો અજ્ઞાનમાં સરી પડેલા છે, તેની સ્પષ્ટ સમજ આપી અને આ અજ્ઞાનને દૂર કરવા માટે આપણે કયા પ્રયત્નો કરી શકીએ અને આપણાં ‘સ્વ’ને પામી શકીએ તેની સુંદર સમજ આપી. જ્ઞાન અને ભક્તિ બંને કઈ રીતે સંકળાયેલા માર્ગ છે,

ભક્તિ વધારે સહજ કે સુગમ માર્ગ કઈ રીતે છે - આ બધી સમજ વિસ્તારથી આપી ત્યારે જાણે હજુ સાંભળ્યા જ કરીએ, એવું અનુભવાયું. કાર્યક્રમના ભાગ રૂપે તેજસ્વીનીએ સુંદર ભજન... હરિગુણ ગાઓ... સંભળાવી બધાને લાભાન્વિત કર્યાં.

આમ જોત-જોતામાં રાત્રે ૮ વાગી ગયા. સ્વામીજીનો, આયોજકોનો, સેવકોનો આભાર માની, સ્વામીજીના હસ્તે પ્રસાદ પુસ્તિકા પ્રદાનનો કાર્યક્રમ સંપન્ન થયો. સ્વામીજીના આશીર્વાદ મેળવી બધાએ આજના છેલ્લા મુકામે સમૂહ ભોજન માટે પ્રયાણ કર્યું. સ્વાદિષ્ટ ગુલાબજાંબુ, પુરી, ઢોકળા વગેરે ભોજન કર્યા બાદ સૌએ વિદાય લીધી. ખરેખર આ દિવસ યાદગાર રહી જશે. આ વર્ષમાં બાલવિહાર શિબિર, યુવા શિબિર, સેતુકારી શિબિર તેમજ છેલ્લે આ વાનપ્રસ્થ શિબિર કે જે અડધા દિવસથી માંડી આખા દિવસ સુધી આયોજવામાં આવી. આનાથી દરેક વયના લોકોને પરસ્પર પરિચય કરવાની એક સુંદર તક પણ મળી અને સાથે સાથે જે વિષય વણાયેલ હોય, તેમાંથી સહજપણે ઘણું બધું જાણવાનો લાભ પણ મળ્યો. આવી પ્રકૃતિઓને બિરદાવીએ અને આપણાથી બનતો ફાળો આપીએ, તો ખરેખર સાર્થક ગણાશે.

સુરેન્દ્રનગર અહેવાલ

ગુરુપૂર્ણિમાના પાવન પ્રસંગે સ્વામીની પ્રમિતાનંદાના સાનિધ્યમાં ૩૫૦ ભક્તજનોએ ગુરુદેવના આશીર્વાદ લઈને પ્રસાદ ગ્રહણ કર્યો. ૧૦૦ સાધકોએ સમુહ પાઠુકા પૂજાનો લાભ લીધો. શ્રાવણ માસના પ્રથમ દસ દિવસ શિવપુરાણની કથાનો લાભ લીધો અને ત્યારબાદ શિવમહિમ્ન ઉપર જ્ઞાનયજ્ઞ થયો. - ગીતા મહેતા

પરમધામની મુલાકાતે CIRSના બાળકો

૨૧ જુલાઈના રોજ CIRS (ચિન્મય ઈન્ટરનેશનલ રેસિડન્શિયલ સ્કૂલ), કોઈમ્બતુરના ધોરણ-૭ના લગભગ ૭૦ બાળકોએ આપણા આશ્રમની મુલાકાત લીધી હતી. આ વિદ્યાર્થીઓ તેમના ૫ શિક્ષકો સાથે ગુજરાતના પ્રવાસે આવ્યા હતા.

સવારે ૮ થી ૧૦ વાગ્યા સુધી તેઓ પરમધામમાં હતા. મંદિરે દર્શન કર્યા બાદ તેમના માટે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની એક નાની અર્ચના કરાવી. ત્યાર બાદ આપણા કેટલાંક સ્વયંસેવકોએ સ્વામી અવ્યયાનંદજીનો પરિચય આપ્યો. (સ્વામીજી તે વખતે બહારગામ હતા) મંદિર વિષે, મૂર્તિઓ, ગર્ભગૃહો અને સમગ્ર બાંધકામની વિશેષતાઓ સમજાવી અને તે અંગેના વિદ્યાર્થીઓના પ્રશ્નોના ઉત્તરો આપ્યા.

ત્યાર બાદ આશ્રમના પરિસરમાં વાણી, આરોગ્ય કેન્દ્ર, જૂનું મંદિર, વીર હનુમાન, વર્ગખંડો - આ બધું બતાવી તેના વિષે સમજ આપી. સ્વામિની નિર્ગુણાનંદજીએ આશીર્વચનો કહ્યા, કેટલાક વિદ્યાર્થીઓએ ગુજરાત પ્રવાસના અનુભવો વિષે વાત કરી. ત્યાર બાદ પ્રસાદ રૂપે ચોકલેટથી ખૂશ થયા. સુરત અને વડોદરાથી બે વિદ્યાર્થીઓના વાલીઓ પણ તેમના બાળકોને મળવા ખાસ આવ્યા હતા. તેઓ નાસ્તાના પેકેટ્સ બધા વિદ્યાર્થીઓ માટે લાવ્યા હતા. બધા જ એકબીજા સાથે આનંદથી મળ્યા અને પછી CIRSના વિદ્યાર્થીઓ અને શિક્ષકોએ વિદાય લીધી.

ગુરુદેવના મહાસમાધિનો દિવસ - ત્રીજી ઓગષ્ટ

ગુરુદેવ સ્વામી શ્રી ચિન્મયાનંદજીનો ૨૫મો સમાધિ દિવસે ૩જી ઓગષ્ટ ૨૦૧૮, શુક્રવારના દિવસે સમગ્ર વિશ્વના ચિન્મય મિશનના સેન્ટર્સમાં ખાસ સાધના સાથે ઉજવાયો.

અમદાવાદમાં ચિન્મય મિશન સાથે સંકળાયેલા ઘણા સાધકોએ ૨૫ દિવસ સુધી એટલે કે ૧૦ જુલાઈ થી ૩ ઓગષ્ટ સુધી દરરોજ ૨૫ મિનિટ માટે સાધના કરી. જેમાં સૂર્ય નમસ્કાર, ગાયત્રિ મંત્ર લખવા, ગુરુદેવના ૧૦૮ નામના જપ, ‘હોલીગીત’માંથી નિયત કરેલા દરેક અધ્યાયના શ્લોકો અને તેની સમજૂતિનું પઠન - આ વસ્તુઓનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. લોકોએ પોતાના અનુકૂળ સમયે સાધના કરી ગુરુદેવ પ્રત્યેની ભાવના વ્યક્ત કરી.

છેલ્લા દિવસની સાધના ૩જી ઓગષ્ટે સાંજે બધાએ સમૂહમાં કરી. સાંજે ગુરુદેવની પાદુકાપૂજા અને ત્યાર બાદ ગુરુદેવ સાથે વિડીયો સત્સંગ બધાએ માણ્યો. સમગ્ર વાતાવરણ ગુરુદેવની યાદથી સભર થઈ ગયું જાણે.

જોગાનુજોગ ૩જી ઓગષ્ટે સવારે જી.ટી.પી.એલ. દ્વારા સ્વામી શ્રી અવ્યયાનંદજી સાથે એક સંવાદ યોજાયો હતો, જેમાં ‘સ્વામી ચિન્મયાનંદજીના ૨૫મા મહાસમાધિ દિવસ વિષે રસપ્રદ વાતો’ એ શિર્ષક હતું. સ્વામી શ્રી અવ્યયાનંદજીએ ગુરુદેવ વિષે, ચિન્મય મિશન વિષે પ્રકાશ પાડ્યો. આજના સમાજને, નવી પેઢીને સાચું માર્ગદર્શન મળે, માનસિક શાંતિ ભર્યું જીવન જીવવા મળે - તે માટે ગુરુદેવની દોરવણી પ્રમાણે મિશન કઈ રીતે કાર્યાન્વિત છે, તેની સુંદર રજુઆત કરી. સ્વામીજીએ ગુરુદેવનું અને આપણા સૌનું ગૌરવ વધાર્યું અને ગુરુદેવ પ્રત્યેની સેવા અને ભક્તિ અભિવ્યક્ત કર્યાં.

ૐ શ્રી ચિન્મય સદ્ગુરવૈ નમઃ

પરમધામમાં વાર્તા રે વાર્તા

પરમધામનો હરિયાળો બાગ, ચંદ્રમાનું આછું અજવાળું, ધીમા પવન સાથે ડોલતાં વૃક્ષો, ભગવાન અને ગુરુદેવનું સાનિધ્ય અને એમાં સ્વામી અવ્યયાનંદજી એમની રસાળ શૈલીમાં વાર્તા કહેતા હોય, નાના-મોટા બધા એક ધ્યાન થઈને સાંભળતા હોય, કેટલું સુંદર લાગે એ દષ્ય!

મહિનામાં એક શનિવારની રાત્રે પરમધામમાં ‘વન્સ અપોન એ ટાઈમ’ શિર્ષક સાથે બાળવાર્તાનું સેશન ચાલે છે. ૪ ઓગષ્ટ ૨૦૧૮ના સેશનમાં તો ધનિયા, પનિયા, ગોભી, પનીર, મટર મામા, મૂલી મામી, દહીં દાદા, કુલ્ફી રામ જેવા જાતભાતના શાકભાજી અને ખાવાની ચીજોનો જાણે કે મેળો જામ્યો હતો.

વાર્તા કંઈક આવી હતી...

ભોજનગઢ ગામમાં ધનિયા તેની પત્ની પનિયા અને બે બાળકો ગોભી અને પનીર સાથે રહેતા. ધનિયો સ્વભાવે ખૂબ શરમાળ. એક વખતે એને સાસરે કામ માટે જવાનું થયું. પત્નીએ સાથે જવાની ના પાડી. તો ધનિયાએ તેના મિત્ર કુલ્ફી રામને કહ્યું, ‘તું આવ મારી સાથે.’ અને પછી જે ઘટનાઓ બની તે એટલી મજાની હતી કે આપણે મોટા પણ બાળકોની દુનિયામાં સરી પડીએ. સ્વામીજીએ હંમેશની જેમ વાર્તા એટલી રસપ્રદ બનાવી કે વાર્તા બાદ પણ ત્યાંથી ઊઠવાનું મન ન થાય. બધા બાળકો વાર્તાના શનિવારની અને સ્વામીજી વાર્તાનો ખજાનો ખોલે તેની રાહ જૂએ છે.

આપણો સ્વાતંત્ર્ય દિવસ

પરમધામના પ્રાંગણમાં અનેરા જ ‘મૂડ’માં લગભગ ૧૨૫-૧૩૦ લોકોએ ૧૫મી ઓગષ્ટના રોજ આપણા તિરંગાને લહેરાવી સલામી આપી અને રાષ્ટ્રગીત અર્પણ કરી દેશ પ્રત્યેની ભાવના અને ગૌરવ અનુભવ્યા.

ધ્વજ વંદન બાદ પરમધામમાં ચાલતા સંસ્કૃત વર્ગોના સંચાલક શ્રીમતી દર્શિતા બહેન અને સંસ્કૃત શીખી રહેલા પંદરેક ભાઈ-બહેનોએ સંસ્કૃતમાં સુંદર કાવ્ય-ગાનની રજૂઆત કરી પવિત્ર વાતાવરણ ઉભું કરી દીધું.

યુવાકેન્દ્રના ચાર સભ્યોએ સ્વતંત્રતા ખરા અર્થમાં શું છે? આજે પણ હજુ આપણે સ્વતંત્ર છીએ? ક્યા વિધ્નો નડે છે, તેને દૂર કરવા આપણે કઈ રીતે પ્રવૃત્ત થઈ શકીએ વગેરે પોતપોતાની આગવી શૈલીથી રજૂઆત કરી - સાંભળીને ગૌરવની લાગણી સૌએ અનુભવી કે આપણી આ યુવાપેઢી પાસે સ્વતંત્ર ઉમદા દષ્ટિકોણ, પોતાની જવાબદારીઓ વિચારવાની / સમજવાની મૂડી છે જ. ચિન્મય મિશન બાલવર્ગ, યુવાકેન્દ્ર દ્વારા બાળકો-યુવાનોની સુષુપ્ત શક્તિઓને ઉજાગર કરવાનું જે કાર્ય કરી રહ્યું છે તેની યથાર્થતા સમજાય છે.

બ્ર ૦ અનુપમાજી, જેઓ જામનગર ચિન્મય કેન્દ્ર સંભાળી રહ્યા છે. તેઓએ પણ સ્વતંત્રતાનો અર્થ - આધ્યાત્મિક દષ્ટિકોણથી પણ આપ્યો અને આપણી નાની નાની દુર્બળતાઓ - સંકુચિતતાઓ કે જે આપણને જ પરતંત્ર બનાવે છે, તે વિષે સમજાવ્યું. ‘ભારત’ (પ્રકાશમાં રત) નામની સાર્થકતા વિષે વાત કરી. આમ આ દિવસની પરમધામમાં ઉજવણી થઈ. તદ્ઉપરાંત ‘ઉત્તિષ્ઠ ભારત’ આ શિર્ષક હેઠળ યુવાકેન્દ્રના સભ્યો માટે એક દિવસીય કેમ્પ સ્વામી અવ્યયાનંદજીના માર્ગદર્શન પ્રમાણે યોજાયો.

જય હિંદ, નમસ્કાર.

આદિ શંકરાચાર્ય વેદવ્યાસ ભિલન કથા

બદરિકાશ્રમમાં અનેક વેદાંત સ્તોત્રો તથા ભક્તિસ્તોત્રો રચી આદિ શંકરાચાર્ય કાશી પધાર્યા. તેમના આગમના સમાચારથી જનસમાજની ભીડ દર્શન માટે, વેદાંતની ચર્ચા માટે, મુમુક્ષુઓની જ્ઞાનપ્રાપ્તિ માટે થવા લાગી. નાસ્તિક ધર્મનું ખંડન, વેદના નામે ચાલતા પાખંડોની પોકળતાનો ઘટસ્ફોટ, વેદ-વેદાંત કાર્યનો પ્રચાર પુર જોશમાં ચાલ્યા. અનેક મનુષ્યોએ આ સોળ વર્ષના શંકરાચાર્યનું શિષ્યત્વ સ્વીકાર્યું. બ્રહ્મસૂત્ર, ઉપનિષદો તથા ભગવદ્ગીતા ઉપર પ્રથમ ભાષ્ય લખનાર શંકરાચાર્ય જ હતા.

ગંગાકિનારે શંકરાચાર્ય જિજ્ઞાસુ શિષ્યોને બ્રહ્મસૂત્ર ઉપરનું પોતાનું ભાષ્ય નિત્ય શીખવતા અને બીજા દિવસે આગલા પાઠનું ચિંતન-મનન કરવા કહેતા. એક દિવસ એક વૃદ્ધ બ્રાહ્મણ તેમની પાસે આવ્યા અને તેમનો પરિચય માંગ્યો. શિષ્યે પરિચય આપ્યો કે, “અમારા ગુરુ શંકરાચાર્ય વેદાંતના રહસ્ય રૂપ અદ્વૈતવિદ્યાના આચાર્ય છે.” તેમણે વ્યાસરચિત બ્રહ્મસૂત્ર તથા ઉપનિષદો પર ભાષ્ય લખ્યા છે. આ સાંભળી બ્રાહ્મણે શંકરાચાર્યને કહ્યું કે, “તમારી ઉંમર તો નાની જણાય છે, છતાં તમે બ્રહ્મસૂત્ર જેવા ગહન વિષય ઉપર ભાષ્ય લખ્યું તેથી મને આશ્ચર્ય થાય છે. તમે બ્રહ્મસૂત્રના બીજા અધ્યાયના પહેલા સૂત્રનું વિવેચન કરો.”

“તદન્દર પ્રતિપત્તૌ રંહતિ સપરિધ્વક્તઃ પ્રશ્ન નિરૂપણાભ્યામ્”

શંકરાચાર્યે સમજાવ્યું કે, “મરણ પ્રસંગે એક દેહ છોડી બીજા દેહમાં જવું પડે છે, ત્યારે જીવ પાંચ મહાભૂતોના સૂક્ષ્મ ભાગો વડે વીંટળાઈને જ બીજા દેહમાં જાય છે.” આના પ્રત્યુત્તરમાં વૃદ્ધે આઠ પ્રકારના નિરૂપણો રજૂ કર્યા જેના શંકરાચાર્યે પ્રમાણસર જવાબ આપ્યા અને તેમનું સમાધાન કર્યું. બંનેની બુદ્ધિ કુશાગ્ર હતી. કહેવાય છે કે આ ઉભય મહાપુરુષો

આ વાદવિવાદમાં એટલા એકતાન થઈ ગયા હતા કે સતત આઠ દિવસ પૂર્વપક્ષ સિદ્ધાંતપક્ષ રૂપે વાદવિવાદ ચાલ્યો. આ અપૂર્વ ચર્ચા ઘણા વિદ્વાનોએ સાંભળ્યો પણ તેને સમજવા અશક્ત બન્યા. આ બ્રાહ્મણની શાસ્ત્રચર્ચાની ઉત્સુકતા, અપૂર્વસ્મૃતિ, પદલાલિત્ય જોઈને શિષ્ય સનંદન તથા શંકરાચાર્યને વિચાર આવ્યો કે આ કોઈ જાગૃત-સ્વપ્ન-સુષુપ્તિવાળી દુનિયાનો માનવી નથી. તો આ સ્વયં વેદવ્યાસ તો નહીં હોય ? તેમણે વિનમ્રતાથી બ્રાહ્મણનો આઠમા દિવસે પરિચય પૂછ્યો. ભક્ત ભગવંત એક. ભગવાન વેદવ્યાસ પ્રસન્ન થઈને મૂળ રૂપે પ્રગટ થયા અને શંકરાચાર્યે તેમને નમસ્કાર કર્યા.

આપણને જ્ઞાત છે કે આઠ જ વર્ષનું આયુષ્ય લઈને પ્રકટ થયેલા શ્રીશંકરે પોતાની આયુષ્ય મર્યાદા સંન્યાસરૂપી તપથી બીજા આઠ વર્ષ લંબાવી હતી, તે પણ આ પ્રસંગ વખતે પુરુ થવાની તૈયારી હતી. શંકરાચાર્યે નાની વયમાં વેદાંતધર્મનું ગુપ્ત રહસ્ય સરળ ભાષામાં પ્રગટ કર્યું હતું તેથી તેમને લાગ્યું કે મારે મહાસમાધિ લેવી જોઈએ. ત્રિકાળજ્ઞાની વ્યાસ ભગવાને કહ્યું કે, “હે શંકરજી, તમારા દર્શનથી હું ઘણો પ્રસન્ન થયો છું. તમે સોળ વર્ષ રહેવાનો નિર્ધાર કરી પ્રગટ થયા પણ આ આર્યધર્મ, વેદ-ઉપનિષદના ભેદ વિનાના અભેદ એક જ સર્વવ્યાપી તત્ત્વના માર્ગના જ્ઞાનપ્રચારનું કામ ઘણું અઘરું છે. તમારે વેદાંતના સર્વ તત્ત્વોને પ્રકાશિત કરવાના છે. કુમારિલ ભટ્ટ દ્વારા માત્ર વેદના કર્મકાંડના પ્રચારથી લોકોનાં મન વેદધર્મ પ્રત્યે વાળવા પ્રયત્ન થયેલો છે, પરંતુ જ્યાં સુધી જ્ઞાનકાંડના શ્રેષ્ઠ તત્ત્વનો પ્રચાર નહીં થાય, ત્યાં સુધી વિદ્વાન મુમુક્ષુઓ, જનતાના ખરા નેતાઓ આ તરફ વળશે નહીં. સરળ અંતઃકરણના જીજ્ઞાસુઓને ઢોંગી

લોકો દોરી જશે. આ સર્વત્ર વિરાજતા એક જ તત્ત્વનું વિસ્તરણ નહીં થાય તો આ કઠિન જ્ઞાનમાર્ગ મનુષ્ય કેવી રીતે સમજશે ! માટે તમે હજુ થોડો સમય મનુષ્યદેહ ધારણ કરી રહો. દેવબળથી આઠ વર્ષ અને મારી યોગશક્તિના બળથી બીજા આઠ વર્ષ એમ સોળ વર્ષ તમારું આયુષ્ય હું વધારું છું. એટલામાં સર્વ વેદવાદીઓને જીતી પૃથ્વી પર સત્યજ્ઞાનનો પ્રચાર કરો. હવે હું જાઉં છું.” આમ કહી ભગવાન વ્યાસ અદૃશ્ય થયા અને તેમની આજ્ઞાનુસાર આચાર્ય શંકરાચાર્ય જ્ઞાનપ્રચારનું કાર્ય હાથ ધરી શિષ્યવર્ગ સાથે દેશાટન કરવા નીકળ્યા. ત્યારથી આ જ્ઞાનપરંપરા ભારતમાં ચાલુ છે અને વેદાંત દ્વારા સત્યજ્ઞાનનો પ્રચાર થઈ રહ્યો છે.

‘પ્રમા પરિમલ’ પુસ્તકમાંથી સાભાર

બસ સર્વત્ર છે આત્મા

જે નથી છતાંય છે એ માયા, હોવા છતાંય નથી એ આત્મા.
છે મારું તારું એ જ માયા, પણ આપણ સહિયારું એ આત્મા.
જે પણ છે ‘એ’ તે માયા, પણ ‘આ’ જ અહીં સર્વત્ર એ આત્મા.
એક ભ્રમ માત્ર છે માયા, છે સત્ય આનંદ હે આત્મા.
ચલચિત્ર તો છે રે માયા, ચલચિત્રનો પરદો છે આત્મા.
છે વળગણરૂપ માયા, હરપણ સ્વતાંત્ર નિરાકાર આત્મા.
ચિત્તભ્રમ કરે એ માયા, ભ્રમ ભંગનું ભાન કરે એ આત્મા.
મુજ જીવનનૈયા તો છે માયા, નાવિક જેનો એ આત્મા.
છે માથા આત્મામાં સમાણી, કે આત્મા માયામાં સમાણી?
જો જાણું હું પરમ સત્યને, તો ક્યાં છે એ માયા, બસ સર્વત્ર છે આત્મા.

- માનસી

ચિન્મય વાણી

ચિન્મય વાણી એ ચિન્મય મિશનનો અવાજ છે, જે મિશનનો સંદેશ આપ સૌ સુધી આ વાણી દ્વારા જ પહોંચે છે.

- અહીં બાળકો માટે ગુજરાતી, હિન્દી અને અંગ્રેજી પુસ્તકો રંગબેરંગી ચિત્રો સાથે અને વિશેષમાં બાળકો માટે ખાસ Train the Brain પુસ્તક, જેનું નામ જ તેની મહત્તા દર્શાવે છે.
- આજનો યુવાન આપણી આવતી કાલ છે, જેને ઉચ્ચ સંસ્કાર આપી યોગ્ય માર્ગે વાળવા માટેના અનેક પુસ્તકો અને સીડી, ડીવીડીનો ખજાનો છે.
- વયસ્કો માટે દરેકના અને શોખને માટેના વિવિધ વિષયો ઉપર પુસ્તકોની હારમાળા છે.
- દરેક જિજ્ઞાસુની જિજ્ઞાસા સંતોષવા માટે પ્રકરણ ગ્રંથ, ઉપનિષદ્ અને ભગવદ્ગીતા ઉપર ગુરુદેવથી શરુ કરી અનેક સ્વામીજીની ટીકા ઉપલબ્ધ છે જેમાં આપણા સૌના મનના પ્રશ્નોનો યોગ્ય ઉકેલ છે.
- સીડી અને ડીવીડીમાં ગુરુદેવના પ્રવચનો, બ્ર૦ અથર્વણજીએ ગુજરાતીમાં કરેલા ગીતાજી ઉપર અઢાર અધ્યાયના પ્રવચનો, ઉપનિષદ ગંગા સિરીયલની સીડી, ગુરુદેવ ઉપર બનેલી ફિલ્મ On a Quest ની ડીવીડી, સ્વરાંજલીના ભજનો, ઉપરાંત અન્ય ભજન, શિવ આરાધના, આપણી વૈદિક આરતી, અનેક સ્તોત્ર સીડીના સ્વરૂપે ઉપલબ્ધ છે.
- આપણે અનેક પ્રસંગો ઉપર ભેટ આપીએ છીએ. તો દરેક પ્રસંગને અનુરૂપ ભેટ પુસ્તક રૂપે કે સિગ્નેચર ઝૅન્ના પેંડન્ટ, ડાયરી, લેમ્પ, આકર્ષક ટેબલ કેલેન્ડર, વિવિધ સાઈઝના અનેક પાઉચ, સિગ્નેચર પેન, જેવી વિવિધ વસ્તુઓના સ્વરૂપે ઉપલબ્ધ છે.
- રુદ્રાક્ષની અનેક જપમાળા પણ મળે છે.

સમય : સવારે ૧૧ વાગ્યા થી સાંજે ૫ વાગ્યા સુધી, ફક્ત બુધવારે માફ કરશો, નહીં મળી શકાય.

હવે ચિન્મય વાણી પણ નવા રૂપરંગ ધારણ કરી નવી, વિશાળ જગ્યાએ ગોઠવાયું છે. આ નવા સ્ટોલમાં મુલાકાત લેવા આપ સૌને ભાવભર્યું નિમંત્રણ છે, જરૂર પધારો.

વિવેકયૂડામણિ

સ્વામી ચિન્મયાનંદજીના અંગ્રેજી વાર્તાલાપની ૩૪ ડીવીડીનો સેટ

વેદાન્ત વસ્તુત: “જીવનનું વિજ્ઞાન” છે.

વેદાન્તના વ્યાખ્યાકાર આચાર્ય શ્રી શંકરે ન કેવળ ઉપનિષદો, બ્રહ્મસૂત્ર અને ભગવદ્ગીતા પર ભાષ્ય લખ્યા, પરંતુ તેમણે વેદાન્ત શાસ્ત્રના પ્રકરણ ગ્રંથો જેને આપણે પ્રાથમિક પાઠ્ય પુસ્તકો કહી શકીએ - તેની

પણ રચના કરી, જેથી જિજ્ઞાસુ સાધકો વેદાન્તનો આનંદ લાભ લઈ શકે. આમ વેદાન્તનો પરિચય આપતી રચનાઓમાં એક શ્રેષ્ઠ કૃતિ છે - વિવેકયૂડામણિ. જેનો અર્થ સ્પષ્ટ થાય છે કે આ ગ્રંથ વિવેકનો મુકુટમણિ છે.

વિવેકયૂડામણિ ઉપનિષદો અને ભગવદ્ગીતાની મલાઈનું નવનીત છે. તે વિદ્યાર્થીને વ્યવસ્થિત રીતે સુશિક્ષિત કરીને, જીવન પ્રતિ એક નવી દૃષ્ટિ પ્રદાન કરે છે. વેદાન્તના આ વિસ્તૃત નિરુપણમાં આચાર્ય શંકરે લક્ષ્ય અને પથ બંને પર વિશદ પ્રકાશ પાડ્યો છે. જે વ્યક્તિ વિવેકયૂડામણિનો ગહન અભ્યાસ કરે તેને આધ્યાત્મિક જીવન જીવવા અને આત્મોન્નતિ માટે પૂર્ણતયા માર્ગદર્શન મળશે. અન્ય કોઈ સહારાની આવશ્યકતા રહેશે નહીં. સ્વામી ચિન્મયાનંદજીએ તેઓની તેજસ્વી બુદ્ધિમત્તા તથા વિનોદવૃત્તિ સહિત, આ પાવન ગ્રંથના ગૂઢાશયનું તાર્કિક વિશ્લેષણ આપેલ છે જે સાધકોને સૈદ્ધાન્તિક જ્ઞાનની સાથે સાધના પથનું વ્યવહારિક માર્ગદર્શન પૂરું પાડે છે.

આ વીડીયોઝના માધ્યમથી મહાન ગુરુના હૂંફ અને પ્રેમની અનુભૂતિ થશે. તેઓએ સ્વયંના પ્રાપ્ત જ્ઞાન અને આનંદ - સ્વાનુભૂતિ વિશે જણાવ્યું છે. જે આપને આપની ભીતરના અસીમ પ્રેમ અને દિવ્યતાની અનુભૂતિ કરવામાં પ્રેરક બનશે. પરમધામમાં ચિન્મય વાણી ઉપરથી આપની કોપી મેળવી લેશો. હરિ ઐ.

મેડિટેશન ડિમીસ્ટીફાઈડ - IX

ધ્યાન કરો, ધ્યાન રાખો, ધ્યાન ઘરો...

અંગ્રેજીમાં છ દિવસનો ગઠન ધ્યાનનો અભ્યાસ (કોર્સ)

સ્વામિની વિમલાનંદા

સ્વામિની સંપ્રતિષ્ઠાનંદા

અને અનિશ ચૈતન્ય

તા. ૯ થી ૧૪ ડિસેમ્બર ૨૦૧૮

સ્થળ : ચિન્મય ગાર્ડન્સ, કોઈમ્બતુર.

ફોન : +૯૧ ૪૨૨ ૨૬૧૫૬૩૭

માહિતી માટે સંપર્ક : કોર્સ કોઓર્ડિનેટર

શ્રી સતીશ : +૯૧ ૯૫૮૧૯૬૨૩૨૩

E-mail : meditationdemystified@gmail.com

એક કવિએ રાધાને કહ્યું...

બધા જ કૃષ્ણ પર ભજન લખે છે,

લાવ હું તારા પર ભજન લખું...

જ્યાં કાનાનું એક પણ વાર નામ ન આવે...

ત્યારે રાધાએ કવિને હસીને કહ્યું કે,

એ શક્ય જ નથી. કારણ કે...

કવિરાજ તમે જ કહો...

કાના વગર રાધા લખો શી રીતે?

ર ને કાનો રા...

ધ ને કાનો ધા...

એક વખત રાધા લખવા બે વખત કાનો જોઈએ...

સ્વામી તેજોમયાનંદજી - પ્રવાસ કાર્યક્રમ, વર્ષ ૨૦૧૮

તારીખ	સ્થળ	ફોન નંબર
સપ્ટેમ્બર ૧૦-૧૬	મુંબઈ	(૯૧-૨૨) ૨૮૫૭ ૮૬૪૭
સપ્ટેમ્બર ૨૩-૨૫	વરધા	(૯૧) ૮૮૮૮૫ ૮૦૫૪૦
સપ્ટેમ્બર ૨૬-૨૮	નાગપુર	(૯૧-૭૧૨) ૨૨૪ ૪૮૦૦

સ્વામી સ્વરૂપાનંદજી - પ્રવાસ કાર્યક્રમ, વર્ષ ૨૦૧૮

તારીખ	સ્થળ	ફોન નંબર
સપ્ટેમ્બર ૧૧-૧૨	પેરીસ	(૩૩-૧) ૪૩૭૩ ૩૭૮૪
સપ્ટેમ્બર ૧૪-૨૨	લંડન	(૪૪-૨૦) ૮૨૦૩ ૬૨૮૮
સપ્ટેમ્બર ૨૪-૨૬	મુંબઈ	(૯૧-૨૨) ૨૮૫૭ ૨૩૬૭
સપ્ટેમ્બર ૨૭-૩૦	ચેન્નઈ	(૯૧-૪૪) ૨૮૩૬ ૩૮૭૬
ઓક્ટોબર ૦૧-૦૩	કેરલા	(૯૧-૪૮૪) ૨૭૪ ૭૩૦૭
ઓક્ટોબર ૦૫-૦૬	ઉત્તરાખંડ	(૯૧-૧૩૩) ૨૭૪ ૩૩૬
ઓક્ટોબર ૦૭-૦૮	દેહરાદુન	(૯૧-૧૩૫) ૨૭૧ ૦૧૬૪
ઓક્ટોબર ૧૦-૧૬	ઉત્તરકાશી	(૯૧-૧૩૭૪) ૨૨૨ ૩૫૭
ઓક્ટોબર ૧૯	ચેન્નઈ	(૯૧-૪૪) ૨૮૩૬ ૩૮૭૬

સ્વામી વિમલાનંદજી - પ્રવાસ કાર્યક્રમ, વર્ષ ૨૦૧૮

તારીખ	સ્થળ	ફોન નંબર
સપ્ટેમ્બર ૦૧-૩૦	કોઈમ્બતુર	(૯૧-૪૨૨) ૨૬૧૫૪૪૬

આગામી કાર્યક્રમો

તારીખ	વાર	વિગત	સમય
૧૩-૦૯-૧૮	ગુરુવાર	ગણેશ ચતુર્થી	
		ગણપતિ હવન	સવારે ૬-૩૦ થી ૭-૩૦
		ગણપતિ સ્થાપન પૂજા	સવારે ૭-૩૦ થી ૮-૩૦
		ગણપતિ પૂજા અને અથર્વશીર્ષ પાઠ (૧૧ વખત)	સાંજે ૬-૩૦ થી ૮-૦૦
૧૪ થી ૨૨-૦૯-૧૮		ગણેશોત્સવ	
		ગણપતિ પૂજા	સવારે ૬-૩૦ થી ૮-૦૦
		ગણપતિ પૂજા અને અથર્વશીર્ષ પાઠ (૧૧ વખત)	સાંજે ૬-૩૦ થી ૮-૦૦
૨૦-૦૯-૧૮	ગુરુવાર	પરિવર્તિની એકાદશી	
૨૨-૦૯-૧૮	શનિવાર	પ્રદોષ, પ્રદોષ પૂજા	સાંજે ૪-૦૦ થી ૬-૦૦
૨૩-૦૯-૧૮	રવિવાર	અનંત ચતુર્દશી	
		ગણપતિ પૂજા	સવારે ૬-૩૦ થી ૮-૦૦
		ગણપતિ વિસર્જન પૂજા અને યાત્રા	સાંજે ૬-૩૦ થી ૮-૦૦
૨૫-૦૯-૧૮	મંગળવાર	પૂનમ	
૨૮ થી ૩૦-૦૯-૧૮		જ્ઞાનયજ્ઞ	
		સ્થળ : ઓશવાલ ક્લબ, શ્રેયસ ફાઉન્ડેશન પાસે, આંબાવાડી, અમદાવાદ.	
૦૪ થી ૦૬-૧૦-૧૮		જ્ઞાનયજ્ઞ	
		સ્થળ : પ્રણવ મંદિર, હિંદુ કોલોની પાસે, નવરંગપુરા, અમદાવાદ.	
૦૫-૧૦-૧૮	શુક્રવાર	ઈન્દિરા એકાદશી	
૦૬-૧૦-૧૮	શનિવાર	શનિપ્રદોષ, પ્રદોષ પૂજા	સાંજે ૪-૦૦ થી ૬-૦૦

૦૯-૧૦-૧૮ મંગળવાર અમાસ

૧૦થી ૧૮-૧૦-૧૮	શરદ નવરાત્રી	
ઓક્ટોબર ૧૦થી ૧૨	દુર્ગા પૂજા	સવારે ૬-૪૫ થી ૮-૦૦
દુર્ગા સુક્તમ પારાયણ (૧૧ વખત) અને ગરબા		સાંજે ૬-૩૦ થી ૮-૦૦
ઓક્ટોબર ૧૩થી ૧૫	લક્ષ્મી પૂજા	સવારે ૬-૪૫ થી ૮-૦૦
શ્રીસુક્તમ પારાયણ (૧૧ વખત) અને ગરબા		સાંજે ૬-૩૦ થી ૮-૦૦
ઓક્ટોબર ૧૬થી ૧૮	સરસ્વતી પૂજા	સવારે ૬-૪૫ થી ૮-૦૦
મેઘા સુક્તમ પારાયણ (૧૧ વખત) અને ગરબા		સાંજે ૬-૩૦ થી ૮-૦૦
૧૯-૧૦-૧૮ શુક્રવાર	વિજયાદશમી	

વિદ્યારંભ, આયુધ અને વાહન પૂજા		સવારે ૬-૩૦ થી ૮-૩૦
૨૨-૧૦-૧૮ સોમવાર	સોમ પ્રદોષ, પ્રદોષ પૂજા	સાંજે ૪-૦૦ થી ૬-૦૦

૨૪-૧૦-૧૮ બુધવાર	શરદ પૂર્ણિમા	
સત્સંગ		સાંજે ૬-૪૫ થી ૭-૩૦
ઉજાણી, ડબ્બા પાર્ટી		સાંજે ૭-૩૦ થી ૮-૩૦
રાસ ગરબા, દુધ પૌઆ પ્રસાદ		રાત્રે ૮-૩૦ થી ૧-૦૦

૨૯થી ૩૧-૧૦-૧૮ જ્ઞાનયજ્ઞ

સ્થળ : શાંતીગ્રામ ટાઉનશીપ, વૈષ્ણોદેવી સર્કલ પાસે, અમદાવાદ.

વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં જોડાવવા તથા પૂજામાં યજમાન થવા માટે સંપર્ક કરો :
ઓફીસ - ૦૭૯ ૨૬૭૪૧૫૨૭ (સવારે ૧૧ થી સાંજે ૭)
જયશ્રીબેન શુક્લ : ૯૪૨૭૩ ૧૭૧૫૨
પ્રદોષ પૂજા માટે સંપર્ક : ભારતીબેન - ૯૭૧૨૫ ૭૪૭૦૫